

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston päätöksen 2009/917/YOS muuttamisesta sen mukauttamiseksi henkilötietojen suojaa koskeviin unionin sääntöihin

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi neuvoston päätöksen 2009/917/YOS muuttamisesta sen mukauttamiseksi henkilötietojen suojaa koskeviin unionin sääntöihin (U 16/2023 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Jere Lumme, valtiovarainministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Tulli

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tietosuojavaltuutetun toimisto

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on 15.5.2023 antanut asetusehdotuksen neuvoston päätöksen 2009/917/YOS (tullitietojärjestelmäpäätös) muuttamisesta sen mukauttamiseksi henkilötietojen suojaa koskeviin unionin sääntöihin (COM(2023) 244 final).

Tullitietojärjestelmäpäätöksellä perustettu tullitietojärjestelmä on tullien tarpeita varten luotu automaattinen tietojärjestelmä, jonka tarkoituksena on auttaa kansallisen lainsäädännön vakavien rikkomisten estämisessä, tutkinnassa ja syytteenpanossa nopeuttamalla tietojen saattamista

Valiokunnan lausunto HaVL 7/2023 vp

saataville ja tehostamalla tällä tavoin tullihallintojen toimintaa. Komission ehdotuksen tarkoituksena on saattaa tullitietojärjestelmäpäätöksen tietosuojasäännöt rikosasioiden tietosuojadirektiivissä (EU) 2018/680 vahvistettujen periaatteiden ja sääntöjen mukaisiksi.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission asetusehdotukseen. On tärkeää, että kaikki henkilötietojen käsittelysäännöksiä sisältävät eri EU:n lainsäädäntöinstrumentit saatetaan yhdenmukaiseksi EU:n henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön kanssa, sillä näin varmistetaan henkilötietojen suojan korkea taso EU:ssa.

Valtioneuvosto kannattaa asetusehdotuksen tavoitetta selkeyttää sovellettavaa lainsäädäntöä siten, että neuvoston tullitietojärjestelmäpäätöksen mukaiseen tullihallintojen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan EU:n henkilötietojen suojaa koskevan yleislainsäädännön sisältämiä yleisiä periaatteita ja sääntöjä niiden kanssa päällekkäisten erityissäännösten sijasta. Samalla varmistetaan osaltaan henkilötietojen suojan yhdenmukainen ja korkea taso tullihallintojen lainvalvontaan ja rikostorjuntaan liittyvässä yhteistyössä ja tiedonvaihdossa. Tämä on omiaan yhdenmukaistamaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden tullihallintojen henkilötietojen käsittelytoimia ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamista.

Valtioneuvosto pitää asetusehdotuksessa esitettyjä yksittäisiä muutoksia neuvoston tullitietojärjestelmäpäätökseen tarpeellisina ja hyvin perusteltuina päätöksen saattamiseksi yhdenmukaiseksi rikosasioiden tietosuojadirektiivin säännösten kanssa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission asetusehdotuksessa on kysymys neuvoston tullitietojärjestelmäpäätöksen (2009/917/YOS) tietosuojasääntöjen saattamisesta rikosasioiden tietosuojadirektiivin (EU) 2018/680 säännösten mukaisiksi. Ehdotus liittyy laajempaan tavoitteeseen yhdenmukaistaa unionin aiemman ns. kolmannen pilarin säännökset EU:n uuden tietosuojasääntelyn kanssa.

Muutettavaksi ehdotetulla neuvoston päätöksellä perustettu tullitietojärjestelmä on tullien rikostorjunnan tarpeita varten luotu automaattinen tietojärjestelmä, jonka tarkoituksena on auttaa kansallisen lainsäädännön vakavien rikkomusten estämisessä, tutkinnassa ja syytteenpanossa nopeuttamalla tietojen saatavuutta ja tehostamalla tullihallintojen toimintaa. Valiokunta toteaa, ettei asetusehdotuksella muuteta tullitietojärjestelmäpäätöksen soveltamisalaa, vaan sillä ainoastaan täsmennetään ja päivitetään päätöksen henkilötietojen suojaa koskevia säännöksiä.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetulla lailla (1054/2018). Rikosasioiden tietosuojadirektiivissä tarkoitettua valvontaviranomaisesta säädetään tietosuoja-laissa (1050/2018). Tullin suorittamaa henkilötietojen käsittelyä valvoo jo nykyisin tietosuojavaltuutettu, jolle ei alustavan arvion mukaan aiheudu ehdotuksesta lisätyötä. Mahdollisia vaikutuksia tietosuojavaltuutetun työmäärään on kuitenkin syytä seurata. Tullille ei ehdoteta säädettävissä uusia velvoitteita.

Valiokunnan lausunto HaVL 7/2023 vp

Hallintovaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina. Muutokset selkiyttävät osaltaan lainsäädäntöä ja tukevat tavoitetta vahvan ja johdonmukaisen henkilötietojen suojaa koskevan kehyksen luomisesta unioniin. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:n eri lainsäädäntöinstrumenttien henkilötietojen suojaa koskevat säännökset saatetaan yhdenmukaisiksi uuden tietosuojalainsäädännön kanssa.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 8.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps

jäsen Otto Andersson r

jäsen Eveliina Heinäluoma sd

jäsen Hanna Huttunen kesk

jäsen Juha Hänninen kok

jäsen Rami Lehtinen ps

jäsen Laura Meriluoto vas

jäsen Mira Nieminen ps

jäsen Eemeli Peltonen sd

jäsen Paula Werning sd

jäsen Ben Zyskowicz kok

varajäsen Pekka Toveri kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Henri Helo